

Pueris ante usum rationis ex perpetua Ecclesiæ doctrina non datur, quanquam, ut id licite fiat, ætas illa firmior expectanda non est, qua Sacraentum Pœnitentiæ capaces censentur. Pueris accensendi sunt etiam perpetuo amentes et furiosi, quibus constans fuit per totam vitam amentia. Constans, inquam, nam si adulti usum rationis aliquando obtinuerunt, tum inciderunt in amentiam, cum aliquid criminis committere potuerint, utique inungendi sunt. ibid. cap. 6.

Sed quid, si subita vi morbi correpti in amentiam incident, ut petere sacramentum minimè valuerint? Eos profectò hoc Sacramento juvari oportet, si præsertim sensibus destituti aliorum sacramentorum remedio juvari non possint. ib. cap. 6.

Ordo in hoc Sacramento conferendo quanquam non idem fuerit semper in tota Ecclesia, cùm alii statim post Sacramentalem absolutionem ante viaticum ægrotos inuxerint, alii post viaticum; cùm tamen Ecclesiæ Romanae disciplina in Catechismo Concilii Tridentini expressa postremam hanc agendi rationem servaverit, æquitatis ratio postulat, ut ab ea non recedatur. ib. cap. 8.

Eodem morbo et periculo perseverante, repetrere Sacramentum istud non licet; si verò morbi vis ita remiserit, ut recessisse periculum mortis videatur, iterumque recrudescat, et novum mortis periculum urgeat, tunc iterum unctio peragenda est. ibid. In dubio tamen num morbi status sit mutatus, seu num idem perseveret, expedit, ut ad Sacramenti iterationem Parochus propendeat. ibid. *Peccat graviter ille, qui tardius differt Extremam Unctionem conferre, Cum jam ægrotus omni salutis spe, vita et sensibus carere incipiat.* Verba hæc sunt Catechismi Romani de Extrema Unct. ib. n. 3.

An teneatur Parochus Sacramentum hoc administrare peste laborantibus, dictum est V. Parochus. An valeat si instrumento, nempe penicillo inungatur corpus ægroti peste infecti nihil deciditur; asseritur tamen hunc ritum in Ecclesia hucusque fuisse inusitatum. De Syn. Diœc. lib. 13. cap. 19. n. 17.

Non refert utrum hoc Sacramentum conferatur ab uno sive à pluribus Presbyteris juxta morem Græcorum, dummodo illi credant hoc fieri posse etiam ab uno validè et licite. Necesse tamen est ut Sacerdos Græcus, qui ungit, idem et formam pronunciet. Bull. *Etsi pastoralis*, Bull. Tom. I. num. 57.

FESTI DIES.

Opera servilia diebus festis prohibentur, ne ruralibus quidem exceptis; conceduntur tamen, si urgeat vera, et non affectata necessitas. Affectata vero illa diceretur, in qua opera, quæ diebus præcedentibus fieri possent, ad diem festum transferrentur. Petenda est tamen à Superiore facultas, si quid insurgat necessitas. Hanc verò facultatem dare solet Episcopus Parochis ruralibus in ordine ad opera agrestia, qualia se haberent oneratio plaustrorum, collectio frugum et fructuum, herbam secare, col-

ligere fœnum, quando periculum imminet veræ tempestatis, vel quando die sequenti transferenda sunt in Civitatem, nec posset id commode differri. Instit. Eccles. 55. n. 33, etc.

Molitores non possunt molitioni incumbere, etiamsi molendum æqua, seu jumentis, seu vento volvatur; non possunt, inquam, seclusa consuetudine, vel necessitate: quæ necessitas, si adsit, in Diœcesi Bononiensi facultas non à Parocho, sed à Curia Archiepiscopali conceditur. ib. n. 37.

Piscatio inter opera servilia die festo vetita referenda est: si tamen necessitas urgeat piscandi, eò quod statim anni diebus fiat transitus piscium, quo elapsò temporis articulo piscatio eorum nulla fieret, tunc pauperibus piscatoribus datum est, ut operi illi incumbere possint, dummodo id non præstant die Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, et Corporis Christi, juxta ac olim concessum fuit Trevirensibus ab Alexandro III. De Syn. Diœc. l. 13. c. 18. n. 10.

FIDES.

Actus Fidei, Spei et Charitatis debent per accidens eliciti, cùm aliqua tentatione urgemur, nec illam superare valemus, nisi efficacia illorum actuum. Instit. Eccles. 72. n. 20.

Non sufficit ad implenda tria ista præcepta, seu charitas virtutis, quæ in obsequio divinis præceptis exercetur, nec etiam fides virtualis, ut ex pluribus damnatis propositionibus firmatur. Instit. Eccles. 72. n. 20.

Si quis diuturno satis tempore negligit elicere actus Fidei, Spei et Charitatis, illum versari in periculo æternæ salutis firmatur. ibid. n. 21.

Non licet Christianis degentibus sub Turcarum Imperio, vel Turcis, qui ibidem agentes convertuntur ad fidem, Turcica sibi nomina, vel retinere, vel imponere; hoc enim pertinet ad externam fidei professionem, Constit. Inter omnigenas, ad incolas Regni Serviæ, et finitimarum regionum: et Congregatio universalis Inquisitionis in rescripto ad postulata Episcoporum Albanensium idem edidit. De Syn. Diœc. l. 13. c. 20. n. 9.

Christiani ad Turcas apostataentes, deinde redeentes ad fidem, tenentur coram fidelibus publicè abjurare apostasiam: at coram infidelibus non est necessarium, sed sufficit, ut coram ipsis abstineant ab actibus infidelitatis, deponant vestem protestativam falsæ Religionis; et curent, ut successu temporis infideles agnoscant vel ab ipsis, vel ab aliis eorum abjurationem etiam cum periculo vitae. Ita ex Decr. S. Inquisitionis. ibid. n. 17. At in Decreto servato in Archivio S. Inquisitionis non legitur hoc additamentum *curent, ut successu temporis, etc.*, quare ad id non esse obligandos fideles additur. ibid. n. 18.

GRAECI.

Græci in Italia degentes ordinem suscipere non possunt, nisi ab Episcopo Græco Romæ constituto, sive ab altero Græco

Episcopo in Calabria in Oppido S. Benedicti Ullani Bisimianensis Dioecesis, ut ex Constit. Clem. VIII 3/4, quam et Benedictus XIV confirmavit Bulla 57, Tom. I. De Syn. Diœc. l. 2. c. 12.

Quanquam verò habeant aliquando Vicarios suos Apostolicos ex Græcis assignatos, adhuc tamen et Vicarius, et cæteri Græci omnimodo jurisdictioni Latinorum Episcoporum subsunt. *ibid. n. 8.*

Græci non tenentur in Symbolo pronunciare à *Patre Filioque*, quanquam id debeant credere. Ubi tamen viget consuetudo, sicut etiam à Græcis in quibuscumque Italæ et insularum adjacentium regionibus commorantibus, si ab Ordinariis locorum ob aliquam legitimam causam fuerint requisiti, illam addere omnino tenentur. Hæc omnia in Bull. *Etsi Pastoralis*, Bull. Tom. I. n. 57.

Licet autem in fermentato Eucharistiam confidere permittantur, credere tamen debent etiam in azymo eam veraciter confici. *ibid. n. 1.*

Item qui in Dei charitate decesserint nondum plenè per Pœnitentiam purgati, purgatorii pœnis expiandos esse in altera vita, quibus suffragia fidelium viventium prosint.

Item animas purgatas statim in cœlum recipi ad intuitivam Dei visionem. Qui verò cum peccato mortali decesserint, hos in inferni carcere protrudi pœnis imparibus puniendos pro imparitate delicti.

Item superioribus hisce adjiciendus est primatus Romani Pontificis in universam Ecclesiam. *ibid.*

HAERETICI.

Hæretici occulti absolvvi possunt in foro conscientiæ à majori Pœnitentiario, vel de ejus mandato. Occulti verò sunt, qui, etsi hæresim suam extrinsecis actibus manifestarint, nemo tamen illos vidit. Ita in Bulla *Pastor bonus*. Bull. Tom. I. n. 95. §. 9.

Potest etiam major Pœnitentiarius in foro conscientiæ absolvire publicos hæreticos, seu apostatas à fide, quando necesse non est complices denuntiare, illis nempe mortuis, sive degentibus in locis palam infectis; non verò si illi vivant, ubi inquisitionis officium viget. *ibid.* §. 11.

Principes, vel qui Vicarii nomine statui præsunt, Dominia, et Republicæ, illarumque administratores, vel qui administrationem habere solent, Episcopi et superiores Prælati, in casibus publicis contentis in Bulla *Cœnæ Domini*, ab illo absolvvi nequam possunt. *ibid.* §. 11.

Sicut nec ab eo absolvvi possunt ab incursa censura omnes quicunque, etiam S. R. E. Cardinales, qui vivente Romano Pontifice de alio eligendo, vel excludendo tractaverint, suffragia iniverint, ambitusque, aut pactiones fecerint. *ibid.* §. 12.

Nec potest absolvire eos, qui per astrologiam judiciariam per-

se, vel per alios de statu Reipublicæ Christianæ, sive de vita et morte Romani Pontificis tunc existentis inquisierint. *n. 13.*

Denique neque potest in casibus publicis violatae immunitatis seu libertatis Ecclesiastice, etiam non deductis in judicium. *n. 14.*

Tenetur Episcopus etiam in locis ubi Officium S. Inquisitionis viget, sedulo curare, ut creditam sibi Diœcesim ab hereticis purget, et si quem repererit, pœnis canonicas punire debet; cavere tamen debet, ne fidei Inquisitores à suo munere obeundo impedit. Deductum verò hæreticum ad suum Tribunal non minus Episcopus, quam Inquisitor reconciliare possunt Ecclesiae, et pro utroque foro absolvere. Quin et possunt hæreticum, postquam errores suos ejuraverit, ad simplicem Confessarium pro absolutione remittere, que tunc data a Confessario in foro Sacramentali absolutio pro foro pariter externo valet. Ita in Tr. De Syn. Diœc. l. q. c. 4. n. 3.

Ab hæresi merè interna et mentali, nullo exteriori signo manifestata simplex Confessarius absolvire potest; cum hæresis sit summo Pontifici reservata per censuram annexam, quæ certè in eo casu nulla est. Potest etiam simplex Confessarius eum absolvere, qui verbo aliquo, vel facto fidei articulum negaverit, interiori tamen assensu fidem retinuerit, neque enim in ea rerum circumstantia censura illigaretur. Quanquam in foro externo tanquam hæreticus puniretur, et nequidquam obteneret se in corde fidem retinuisse. *ibid. n. 4.*

Si verò agatur de hæresi externa occulta nondum deducta ad forum Episcopi, olim quidem facultas facta fuit Episcopis à Conc. Trid. Sess. 24. c. 6, ut per se non verò per Vicarios suos ab illa absolverent in foro conscientiæ. Sed cum in Bulla singulis annis publicata reserveretur Romano Pontifici absolutio inter cætera etiam ab hæresis crimine; et in ea Bulla derogetur omnibus contrariis Decretis cuiusvis Concilii, hinc quæstio agitur apud Theologos, num hodie pariter Episcopo maneat facultas absolvendi hæreticos in foro conscientiæ. Neganda tamen est illis hæc facultas; nam illis verbis *non obstantibus cuiusvis Concilii Decretis*, omnis Concilii Tridentini facultas Episcopis adimitur. Quam in rem multa Congregationis S. Officii et Congregationis Conc. afferuntur decreta, et adjiciuntur S. Pii IV, Greg. XIII, Clem. VIII, vivæ vocis oracula, ne quid dixerim de propositione 3, inter damnatas ab Alexand. VII. « Sententia asserent » Bullam *Cœnæ* solūm prohibere absolutionem hæresis, et aliorum criminum, quando publica sunt, et id non derogare facti Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est anno 1629, 18 Julii in Consistorio S. C. Em. Card. visa et tolerata est. » Ingenuè quidem fatendum, hanc propositionem ideo confixam fuisse ex falsa assertione de approbatione S. C., quæ nulla fuit. Vix tamen creditur, Pontificem adeo se præbusisse sollicitum de amovenda hac S. C. approbatione ab ea propositione, nisi et eamdem ipsam propositionem improbatum

judicasset. De Syn. Diœc. I. 9. c. 4. n. 9. Sed nec credi potest facultatem ab hæresi hujuscemodi absolvendi Gallicanis Episcopis datum esse, quanquam eam sibi multi arrogant, ut multis argumentis cap. 5. evincitur. Quod verò negatur Episcopis, negandum etiam est Inquisitoribus Hispanie et Lusitanie, quibus si aliqua olim fuit in hanc rem auctoritas, modo ex Bulla *Cœnor* sublata est ibid. c. 5. n. 4.

HOMICIDIUM.

Cum homicidis et bannitis etiam in casu homicidii voluntarii major Pœnitentiarius potest dispensare, ut Religionem approbatam etiam tanquam Clerici ingredi possint, additis tamen quibusdam clausulis, de quibus Pontifex in sua Bulla *Pastor bonus*, Bullar. Tom. I. n. 95. §. 17.

JEJUNIUM.

Dispensatio impetrata in Quadragesima vescendi carnibus non continuo deobligat ab unica comeditione, quare sic dispensati declarantur ad eam teneri, nec miscere posse *epulas licitas*, *aque interdictas*. Constit. *Non ambigimus*, Bull. Tom. I. n. 19.

Hac verò admixtione vetita est comedio carnium cum piscibus. Ita declaravit Pontifex in Epistola ad Archiepiscopum Compostellæ. Bull. Tom. I. n. 99.

In vespertina refectione debent dispensati illi abstinere à carnibus, nec possunt quidquam aliud gustare, quam quod cæteri non dispensati. ib.

Debet sicut cæteri horam jejunantibus præscriptam in comeditione servare. ib.

Id, quod præscribitur de non miscendis carnibus cum piscibus, æquè servandum est in Dominicis Quadragesimæ.

Utrumque hoc præceptum unicæ comeditionis, et cavendæ admixtionis carnium cum piscibus urget etiam in jejuniis extra Quadragesimam. ib.

Qui tamen ex dispensatione utuntur ovis et lacticiniis, à piscibus abstinere non tenentur. ib.

In petendis à Pontifice dispensationibus generalibus à jejuniis disciplina pro Oppidis et Diœcesibus, monentur Episcopi, ne faciles se præbeant, sed prius consulendi medicinae peritiores, exirendo ab illis, num morbus sit communis, ita ut nullæ ætas libera et incolumis esse queat, adeoque ad præservationem à morbo multum conducere judicent, si dispensatio à carnibus concedatur, tunc verò illas petant. Alia, quæ servanda ab illis sunt, latius explicat Encyclica *Libentissimè*, etc. Bull. Tom. I. n. 130.

Potum chocolatis die jejuniis tolerat Pontifex Instit. Eccl. 15. n. 10. Vix tamen admittit majorem longè cyathum, nec ouinino tolerat sèpius eadem die iterare. ibid.

Filios seu famulos non servare jejuniū Quadragesimæ

quoad abstinentiam à carnibus, eò quod cum patre-familias dispersetur, nec potest sufficere sumptibus duplicitis mensæ, id non sine maxima abusione admitteretur. Instit. Eccles. 15. n. 25.

Bened. XIV in sua Const. *Pias Christi fidelium*, Bull. Tom. IV. num. 2, concedit iterum singulis Confratribus Confraternitatis S. Mariae de Succursu, in civitate Januæ erectæ, communitatis in Januensi ditione, et dominio, et complentibus statuta, seu pia opera in ea præscripta, privilegium ovis et lacticiniis vescendi certis diebus Quadragesimæ, nempe diebus Dominicis, secundis, tertii et quintis feris. Hoc insuper privilegium antea concessum prorogat eadem Bulla ad omnes feriales dies, Quadragesimæ etiam Dominicis, comprehensa pariter Dominicæ in Palmis et Hebdomada majori, quam in priori privilegio excederat. Sed ab hac exemptione excipit Archiepiscopos, Episcopos, inferiores Prælatos, nec non regulares omnes, et quoad sæculares Ecclesiasticos eos, qui ad ordinem Presbyteratus fuerint promoti, nisi tamen illi sexagesimum aetatis annum compleverint. Vult tamen, ut illi omnes exempti legibus jejuniæ de unica comeditione in die subjiciantur. Datur illis pariter privilegium, ut bis in vita tantummodo possint absolvî à simplici confessario à reservatis Sedis Apost. sicut etiam id possint in mortis articulo. Declarat verò in §. 3, in eadem facultate absolutionis obtinendæ non comprehendî reservata ab Ordinariis locorum.

IMAGINES SACRAE.

Non est permittenda imago Spiritus Sancti sub figura hominis, cum id nunquam obtainuerit in Ecclesia. In Epist. ad Episcopum Augustanum, *Sicut nec imago trium hominum æquallum ad repræsentandam SS. Trinitatem*. Bull. Tom. I. n. 141. ib. §. 34.

IMMUNITAS LOCALIS.

Ab immunitate locali præter exemptos in Bulla Greg. XIV, alios etiam adjungendos censuit Bened. XIII in Bulla *Ex cœdivina*, scilicet sequentes :

I. Impedientes ne quis recurrat ad locum immunem, vel ex eo violenter extrahunt.

II. Interficienes proximum animo præmeditato, ac delibera-

rato.

III. Adulterantes litteras Apostolicas.

IV. Reos furti, seu quid falsi committentes in Monte Pietatis, vel in loco publico, ubi pecuniae deponuntur, vulgo Banco, ex quo crimen arca pecuniaria ita minuatur, ut pœnæ ordinariæ locus sit.

V. Vitiantes, seu abradentes, aureas, argenteasque monetas cuiuscumque Principis etiam externi cursum in eo loco habentes, ubi delictum committitur; vel sic vitiantas monetas scienter ita expendentem, ut fraudis conscius, et particeps censi possit.

VI. Illos, qui curam simulant insinuant sese in domo ad furandum, dummodo simul etiam committant homicidium, aut mutilationem membrorum in eos, qui etiam per accidens in eadomo sunt, effectu tamen secuto.

VII. Homicidium etiam in rixa, si ex processu reus sit deprehensus, seu in exilium eo nomine agitur. Quod valet tantummodo in Ecclesiastica ditione. Inst. Eccl. 41. n. 21.

In eadem Bulla immunitate privatur ille, qui stans in Ecclesia, vel in cœmeterio interficit stantes extra illa loca, et vice versa.

Ab ea verò immunitate excluduntur non solum respectu ejusdem Ecclesiae violatæ, sed et aliarum omnium. ib. n. 22.

Declaravit etiam eos censeri grassatores viarum, si unum tantummodo homicidium, seu mutilationem commiserint etiam in via vicinali. ib. n. 23.

Extendit hoc pariter ad mandantes, qui certum præmium promiserint mandatario, etsi non dederint, homicidium tamen, seu mutilatio commissa sit.

Clemens XII hanc Bullam confirmavit Constitutione sua *In supremo*, et extendit etiam ad ecclesiasticos homicidas, sicut etiam ad majores annis viginti, quos omnes comprehensos declarat, si etiam mandatum, consilium, instigationem, auxilium cooperativum, aut aliam operam occisoris præbuerint, ex quorum singulis pravis actibus homicidium evenerit. Adjecit, indicia ad tradendum reum Judici sacerulari sufficere, si talia saltē sint, quæ ad torturam valeant. Hæc tamen valere statuit tantummodo pro ditione Ecclesiastica.

Denique Benedictus XIV in sua Bulla *Officii nostri*, Bull. Tom. III. n. 29, confirmavit ea omnia, declaravitque comprehendendi etiam Ecclesiasticos, et mulieres reas homicidi, sicut etiam occidentes baculo, aut saxo. Exemit verò, quando commissum esset homicidium casu, aut necessaria defensione; restringit enim quando id agitur ex odio, et nocendi animo.

Declaravit etiam, quod si forte accidat, ut vulneretur quis ad mortem, et percussor statim confugiat ad Ecclesiam nondum morte secuta, tunc si chirurgi grave vitæ periculum adesse retulerint, tunc reus servatis servandis possit extrahi ab Ecclesia, et mancipari carceribus, ita tamen, ut si vulneratus vivat ultra tempus à legibus constitutum, Ecclesiae iterum restituatur.

Confirmat Constitutionem Benedicti XIII in eo quod privative ad Episcopos pertineat facultas demandandi extractionem delinquentium ejusmodi ē loco immuni (quæ facultas dari potest cùm adsunt indicia ad carcerationem) adeo ut, si locus sit nullius Diœcesis, tunc recurrendum voluerit pro ea facultate ad Episcopum vicinorem, et semper cùm fit extractio, adsit Ecclesiasticus ab eo deputatus.

Facta extractione, construitur processus de mandato Episcopi; s. indicia ad torturam sufficientia reperiantur. tunc consignan-

dus est reus judici sacerulari, (obligando tamen illum sub excommunicatione latæ sententiae, ut si reus purgaverit indicia, restituatur Ecclesiæ.)

Si homicidium perpetratum est in locis à residentia Episcopi repotis, mandat, ut de mandato Episcopi Vicarii Foranei indicia ad extractionem necessaria juridicè colligant, statimque ad Episcopum transmittant.

Transgressores sacræ immunitatis, etiam quoad pœnas, declarat eos, qui sine recursu ad Episcopum extrahunt, sive etiam obsidere præsumunt loca immunita, ne alimenta ad reum deferrant, sive aliter cogunt reum, ut se dedat Curiæ sacerulari.

Qui sic egerint, privat eos jure asyli.

Si quæ vigeat consuetudo inter finitimos Principes, ut homicidae committentes delictum in alterutrius ditione, capiantur, et transmittantur ad Principem loci, ubi delictum commissum est, ab Episcopo loci homicidii exquiri jubet indicia, et transmitti ad Episcopum asyli, ad quem pertinet mandatum dare de extractione.

Hæc tamen Bulla lata est tantum pro ditione Ecclesiastica, et pro illis Principibus, qui eam postulaverint.

Hæretici, aut de Hæresi suspecti, Judæi post Baptismum in apostasiam lapsi, possunt ab Inquisitoribus extrahi ab Ecclesia, sed vel ante, vel post capturam, commoneri debet Episcopus. Encycl. ad Inquisit. *Elapso proximè*, Bull. Tom. III. n. 40.

Qui è loco relegationis, sive è carceribus, sive triremibus in asylum se proripit, nisi reus sit criminum quæ immunitate privantur, jure asyli potitur. ib. n. 5.

Pœnae contra turbantes immunitatem afficiunt etiam eos qui impediunt ne Judex Ecclesiasticus cognoscat in causis, in quibus habet auctoritatem tantum cumulativam. Inst. Eccles. 40. n. 10.

Si quis reus dolosè extrahatur ab Ecclesia, et extra illam capiatur non per vim, aut per salvum conductum, ista dolosa extractio reo non suffragatur, ut ex Decr. S. C. die 22 Decemb. 1716. Instit. Eccles. 41. n. 9. n. 31.

INDULGENTIA.

Indulgentias plenarias solus Romanus Pontifex conferre potest, cui Thesauri Ecclesiæ clavum commissa est custodia. De Syn. Diœc. I. 2. c. 9. n. 7.

Omnibus Episcopis facultas à jure conceditur indulgentiam dierum quadragesinta largiendi, et centum in Ecclesiæ dedicatione, ex Cap. *Cum eo de Pœnit.*

Cardinalibus verò centum dierum. Hanc verò indulgentiam etiam Regulares lucrantur; cùm eorum exemptio non debeat illis in damnum converti. Inst. Eccl. 63. n. 16.

Vicarius Capitularis ne indulgentias quascumque conferat

270 EPITOME DOCTRINÆ MORALIS ET CANONICÆ
abstinere debet. Ita ex Decretis S. C. De Syn. Diœces. I. 2.
c. 9. n. 7.

Pro lucranda Indulgentia non sufficit opera injuncta præstare, ad quæ alias quis tenetur alio titulo, putâ justitiae etc. Encyclica de Quæst. in Jub. excit. §. 4. Bull. Tom. III. n. 21.

Indulgentiæ à Pontifice concessæ iis, qui cum confessione et communione Ecclesiam aliquam visitant, non exigunt, ut Ecclesia visitetur post confessionem et communionem; sed sufficit, ut si visitetur ante statum gratiæ, dispositio tamen habeatur eadem die confundi, et communicandi, ut ex pluribus Theologis firmatur. Inst. Eccl. 48. n. 10.

Si quis pluries intra eamdem diem Ecclesiam aliquam visitaverit, in qua est indulgentia, non ideo pluries indulgentiam acquirit, juxta Decr. S. C. sub Innoc. XI, die 7. Mart. 1678, in declaratione Quæst. pro Jub. Aquisit. *Inter præteritos*, Bull. Tom. III. num. 21.

Indulgentiæ concessæ Fratribus et Sororibus Tertiæ Ordinis Secularis de Pœnitentia S. Francisci, sive collegialiter viventibus, sive in domibus privatis, reformavit Pontifex, et singulas numeravit, ceteris omnibus revocatis in Bulla de nova concessione ejusmodi indulgentiarum. Bull. Tom. III. n. 41. *Ad Rom. Pontif.* Sunt autem ejusmodi Indulgentia plenaria confessi, et sacra Eucharistia refecti ea die, qua Ordinem ingrediuntur.

Item plenaria confessi, et communione refecti die Festo S. Francisci, die 4 Octobris, S. Claræ, Sancti titularis Ecclesiæ, Oratorii, vel Capellæ ejusdem Tertiæ Ordinis, die dedicationis S. Mariæ Angelorum de Portiuncula, dummodo Ecclesiam ipsam, etc. devotè visitaverint, et de more oraverint.

Indulgentia plenaria in articulo mortis constitutis confessi, et communione refecti, et ore, vel si non potuerint ore, saltem corde nomen Jesu invocantibus.

Visitantibus Ecclesiam Tertiæ Ordinis, seu Oratorium sive Capellam diebus stationum in Missali Romano descriptis, ibique orantibus de more, indulgentiæ illæ conceduntur, quas prædictis diebus visitantes Ecclesias Urbis, et extra eam, consequuntur.

Confessi, et sacra communione refecti in festo Stigmatum S. Francisci, S. Ludovici Galliarum Regis, S. Elisabeth Reginæ Portugalliae, itemque S. Elisabeth Hungariæ Reginæ, S. Margarite de Cortona, atque duodecim aliis anni feriatis, vel Dominicis diebus ad libitum eligendis, et à Superioribus ordinis approbandis, et visitantibus ac orantibus, ut supra, quilibet earum dierum septem annorum, et totidem quadragenarum indulgentiæ.

Item centum dies indulgentiarum lucrantur toties quoties interfuerint Missis, aut divinis Officiis in Ecclesia, ut supra celebrandis, seu congregationibus publicis, vel privatis Tertiæ ejusdem Ordinis ubivis faciendis; cum pauperes hospitio suscepserint,

EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

271 pacem composuerint, vel procuraverint, corpora defunctorum quorumcumque ad sepulturam associaverint, aut Processiones de licentia Ordinarii faciendas, SS. Eucharistie Sacramentum tam in Processionibus, quam cum ad infirmos defertur, vel saltem, si sint impediti, ad signum campanæ orationem Dominicam et salutationem Angelicam recitaverint. Item si quinques Orationem Dominicam, et Salutationem Angelicam, sive pro Ecclesiæ necessitatibus, sive pro defunctis fratribus et sororibus recitaverint. Item si peccantem ad pœnitentiam redegerint, doctrinam Christianam rudes docuerint. Tandem quoties opus aliud pietatis vel charitatis exercuerint.

Indulgentiæ pro fratribus Tertiæ Ordinis S. Francisci de Paula conceduntur à Pontifice instar fere indulgentiarum pro illis, qui Tertium Ordinem S. Francisci de Assisio profitentur, excepto quod indulgentiam plenariam consequantur in festo S. Francisci de Paula, S. Francisci Salesii, Dedicationis S. Michaelis Archangeli, et in festo omnium Sanctorum, si visitaverint Ecclesiam aliquam Ordinis, si ibi sit, et in defectu unam aliquam Civitatis, vel loci ubi degunt. Cæteræ indulgentiæ eadem omnino sunt ac superioriæ pro Tertiariis S. Francisci Assisiensis. Quoad Cordigeros Sancti Francisci de Paula cingulum tantummodo benedictum ab aliquo fratre ejus Ordinis, vel ab alio deputato à Superioribus ejusdem Ordinis deferentes, die, qua cingulum assumunt confessi, et sacra communione refecti plenariam indulgentiam consequuntur, sicut et plenariam in Festo S. Francisci de Paula, visitantes ut supra; ac denique plenariam in articulo mortis, eo modo, quo Tertiarii S. Francisci Assisiensis. Quotidianam etiam indulgentiam centum dierum consequuntur, si in honorem Domini Jesu Christi, et SS. Apostolorum preces effuderint. Denique Cordigeri illi, sicut et Tertiarii pro qualibet bono opere sexaginta dierum indulgentiam consequuntur, in quo differunt à Tertiariis S. Francisci Assisiensis, qui centum dies lucrantur. Eadem omnes indulgentias applicare pro defunctis possunt. Bulla pro indulgentiis Tertiiorum Sancti Francisci de Paula *Inexhausti*, Bull. Tom. III. n. 56.

Indulgentiæ plenariæ in articulo mortis ab Episcopis per benedictionem impertienda. V. *Episcopus*.

Docentes rudes homines publicè, vel privatum orationis mentalis regulas, et modum; itemque qui publicè docentes auscultaverint, dummodo verè pœnitentes, ac sacra communione refecti, toties quoties lucrantur septem annos, et totidem quadragenas de vera indulgentia. Item si assidue eò convenerint; semel in mense, verè pœnitentes, et sacra communione refecti, orantesque pro more indulgentiis consueto, indulgentiam plenariam, defunctis etiam applicandam, lucrantur, quam pariter ita obtinent ii, qui toto mense, unico saltem horæ quadrante singulis diebus orationi mentali dant operam, dummodo verè pœnitentes et confessi Eucharistiam sumpserint, et orient pro concordia etc. Concedente hæc omnia Pontifice in Bulla *Quemadmodum*, Bull. Tom. II. n. 23.

De validitate indulgentiæ Portiunculæ, ejusque extensione ad omnes alias Ecclesias Ordinis S. Francisci ambigi non potest; nullo licet extante authentico documento, scientibus, et non contradicentibus Romanis Pontificibus. De Synod. Dicec. l. 13. c. 18. n. 5.

Item nec de Indulgentiis Ecclesiæ Lateranensis, quas approbat, ex integro concessit Benedictus XIV in Bulla (Bullar. Tom. III. N. 45.) *Assidua sollicitudinis*. ib.

Indulgentias *in forma Jubilai* concessas abrogavit Clemens VIII, aliique quidam Pontifices, quare si forte agatur de aliqua ejusdem tenoris indulgentia, videndum erit, num post ea Decreta concessa fuerit, ut ex Tractatu de indulgentiis P. Theodori, part. 2. c. 4. §. 2. ib. n. 9.

Clemens XII in suo Brevi dato die 14 Aug. 1736, Indulgentiam plenariam, die ad libitum quotannis eligendo, concessit iis, qui anno integro ad pulsum campanæ sub horam noctis recitaverint Ps. *De Profundis*, vel semel Orationem Dominicam, et Salutationem Angelicam, cum versiculo *Requiem* in suffragium, defunctorum: dummodo ea die confessi, et communione refecti preces pias effuderint pro consueto more. Singulis vero diebus toties quoties easdem orationes ad signum campanæ recitantes centum indulgentiarum dies consequuntur. Instit. Eccles. 61. n. 5.

INFIDELITAS.

Signa protestativa infidelitatis hæc indicat Pontifex in suis Decretis pro incolis Regni Serviæ, incipientibus *Inter omnigenas*, Bull. Tom. I. n. 89. Nomina Turcica assumere, infidelium tempa, scilicet Moschæas frequenter, Jejuniorum dies per carnivorum esum profanare ad effectum, ut Mahumetani credantur. Damnat etiam peccati illos qui ex hac vita migraturi cadavera sua Turcarum sepulturæ demandarent, cum istorum assistentia, et Mahumeticis adhibitis ritibus.

INTERDICTI.

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ assistere non possunt Missæ, et divinis Officiis; neque coram illis potest Missa celebrari in Ecclesia. Spectat verò ad ministros Ecclesiæ illos ejicere; si tamen vis adhibenda sit cum scandalo, vel etiam frustra, tunc ex Suarez docemur Missam jam inceptam non esse omissendam. Inst. Eccl. 55. n. 11.

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ, utram eam ingredi possint ad ordinum tantummodo, quæstio est anceps inter DD. ibid.

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ob transgressionem præcepti de communione Paschali, si contumaces se præbuerint, ab Episcopo excommunicatione plecti possunt, ut ex DD. firmatur. Instit. Eccles. 55. n. 11.

IRREGULARITAS.

Major Poenitentiarius in casibus occultis, et pro foro conscientie tantum dispensat in irregularitate ex quocumque delicto, vel defectu proveniente, tam cum laicis, quam cum Ecclesiasticis, vel Secularibus, vel Regularibus ad hoc ut possint initiari Ordinibus, vel in susceptis ministrare, ad superiores gradus ascendere, ac dignitates, etiam Cathedralis, et quæcumque beneficia Ecclesiastica quandocumque ante dispensationes alioquin canonice obtentas retinere; nec non ut hujusmodi beneficia et dignitates (exceptis quando agitur de homicidio voluntario, vel alio gravissimo excessu, Ecclesiis Cathedralibus et Metropolitanis) etiam post delictum assequi valeant. Bulla *Pastor bonus*, Bullar. Tom. I. n. 95. §. 15.

Ubi additur, in irregularitatibus quoad Regulares ita dispensari posse, ut ad quæcumque officia et beneficia regularia ascendere valeant, excepto tamen Ordinis *Generalatu* in irregularitate ex defectu natalium. ibid. §. 31. Ea vero dispensatio conceditur tantum in foro conscientiae, in casibus occultis, in publicis vero in utroque foro, auditis tamen Superioribus. ib. §. 32.

Clericus militiæ nomen dans ipso facto privatur beneficio et pensione, ut ex Decis. Rotæ Romanae. Inst. Eccl. 101. n. 18. Quoad hanc irregularitatem hæc accipit. Clericum in sacris constitutum militantem, et arma ferentem in servitium alicujus laici Principis, si expeditionibus bellicis interfuerit, in quibus homicidia, furtæ, rapinae, incendia secuta fuerint, multò probabilius est incidisse in irregularitatem, licet moraliter certus sit, se neminem mutilasse, vel occidisse, ut ex Decr. S. C. in Iren. *Irregularitas* erui posse videtur. ib. n. 10.

Idem fortè affirmari potest de Clerico in minoribus beneficiato, cum ea, quæ vetantur ordinatis in sacris etiam beneficiatos Clericos comprehendant. ib. n. 23.

Clerici in minoribus, si militaverint in bello injusto, etsi ipsi neminem occiderint, vel mutilaverint, si tamen alia, in qua militant, homicidia commiserint, seu mutilaverint, inducit in eos Clericos irregularitatem; in eo enim casu Clericus facit unum corpus cum sociis, et ulterius dat operam rei illicite, ib. n. 8.

Porro si ille militaverit sub suo Principe, nec certò sciverit, bellum esse injustum, non tenetur per se indagare, num justum sit, necne, sed potest credere bellum esse justum. ib. n. 17. Idem probabiliter dici potest de Clerico militante sub alieno Principe, quia impossibile esset illi indagare, num sit bellum istud justum, injustumve. ibid. num. 17.

Si verò bellum esset justum, Clericus militans si certus sit moraliter se neminem occidisse, vel mutilasse, etiamsi hoc factum fuerit à sociis, non incidit in irregularitatem, ut ex cap. *Petitio de homicidio voluntario*. ib. n. 10.

Demum si bellum sit justum et defensivum, si Clericus jussus

est arma capere, nec sufficient ad defensionem laici, non incidit in irregularitatem, etiamsi occiderit. ib. n. 9.

Illegitimi sunt irregulares ex defectu, adeoque Ordinum et beneficii incapaces; attamen pro minoribus Ordinibus, et beneficiis non habentibus annexam animarum curam, potest Episcopus cum illis dispensare; nonnisi vero Romanus Pontifex in aliis omnibus, ut ex cap. *Is qui*, de filiis Presbyter. in 6. De Syn. Diœc. l. 13. c. 24. n. 11.

Filii illegitimi Clericorum consequi non possunt beneficia, et pensiones in Ecclesiis, in quibus parentes eorum obtinuerunt aliquod beneficium, licet dissimile, neque in eisdem Ecclesiis ministrare; neque tandem pensionem ullam habere super fructibus beneficiorum, quæ ab eorum parentibus possessa sunt, ex Tridentino Sess. 25. cap. 15. *de Ref.* Sicut et nullæ sunt reciprocae resignationes à parentibus Clericis in favorem filiorum suorum factæ, ita ut ipsis filiis minimè suffragentur. De Syn. Diœc. l. 13. c. 24. n. 13. Quin nec filius illegitimus Parochi jam defuncti munus Confessarii obire potest in ea Ecclesia, quam pater Parochus obtinuit, ut ex verbis Congregationis vetantis, ne filii illi in ea Ecclesia *quoquo modo ministrent*, et ex responso S. Cong. habetur. ib. n. 14.

Vicissim autem, si pater in aliqua Ecclesia munus gessit Capellani ad nutum amovibilis, potest ejus filius illegitimus idem munus ibidem obire; non enim est hoc beneficium seu pensio, ut ex responsione S. C. ibid.

Si vero pater dignitatem in Ecclesia aliqua obtinuit, filius titulo Missæ semper in cadem celebratae non potest fieri particeps emolumenterum quæ Sacerdotes post certum servitii tempus obtinere ibi conseruerant, ut ex responso S. Congreg. ib.

Si Patronus beneficii Rectorem interficerit, ejus filii et descendentes usque ad quartum gradum fiunt irregulares, ex cap. *In quibusdam de pœnis*: intellige tamen de filiis natis post homicidium, non vero ante; que est interpretatio ab ipsa etiam S. Congregatione admissa ib. n. 21. et ipse, ac reliqui ad patronatum vocati ab eo jure cadant. ibid.

Si pater in haeresim inciderit, etiam filius erit irregularis, ex Cap. *Quicumque*, et Cap. *Statuit de Haetic.* in 6. At relictæ à patre haeresi, non quidem ejus, sed filii irregularitas solvit, ut ex responsis S. C. ibid.

In dispensationibus, quæ dantur pro irregularitate filiorum illegitime natorum, apponi solet clausula: *dummodo paternæ incontinentiae imitator non sit*; ex quo fit, ut Episcopus debeat inquirere in illum, et querere, numquid per decennium moribus integrum se præbuerit, et si toto decennio nihil indignum admisisse compertus sit, potest cum illo executioni mandare dispensationem, etiamsi ante decennium incontinentiæ nomine suspectus fuisset, ut ex Decretis S. C. De Synod. Diœces. lib. 13. cap. 24. num. 22.

JUBILÆUM.

In Jubilæo anni 1750, Benedictus XIV suspendit toto eo anno indulgentias omnes, etiam non plenarias; exceptis indulgentiis alias concessis in articulo mortis, tam illis quas ex concessione Apostolica impertiuntur Episcopi, quam aliis quibuscumque communiter, aut personaliter concessis pro eodem articulo: item illis, quas lucrantur fideles recitantes salutationem Angelicam ad sonum campanæ. Item excepta indulgentia septem annorum, et totidem quadragenarum toties quoties, quas lucrantur ex concessione Bened. XIII durante præterito anno Jubilæi, qui sacramentaliter confessi, et sacra communione refecti, vel saltem verè contriti, visitaverint Ecclesiæ, in quibus expositum est Sacramentum Eucharisticum, et oraverint de more. Item illis, quas concessit Innocentius XII comitantibus, seu mittenibus facem cum Sacramentum Eucharistiae ad infirmos deferuntur. Illis quoque, quas concedunt Legati de latere, et Nuncii Apostolici, ac Episcopi in usu Pontificalium, aut in benedictione impertienda. Item perseverante concedit indulgentias altarium privilegiatorum pro defunctis, pro quibus etiam valere statuit alias quascumque indulgentias pro vivis concessas, adeo ut pro defunctis acquiri possint, etiamsi in brevibus earum extensio ad defunctos expressa non fuerit.

Suspendit etiam toto eo anno facultates omnes absolvendi à casibus Apostolice Sedi reservatis, relaxandi censuras, commutandi vota, et in eis dispensandi, et tollendi irregularitates alias concessas Ecclesiæ, Monasteriis etc. piis locis, magistris, Superioribus, tam sæcularibus quam mendicantibus, adeo ut etiam toto eo anno nec valeant largiri indulgentias quas solebant coronis, granis, imaginibus et numismatibus ex metallo etc. Vide Bullam *Cum nos*, Bull. Tom. III. n. 18. Excipit tamen facultates Episcoporum, et cæterorum supremorum Antistitum quoad Diœcesanos in iis quæ obtinent ex vi Tridentini et Pontificum concessione in ordine ad dispensandum et absolvendum, quod etiam extendit ad Prælatos regulares erga Regulares subditos.

Quoad opera prescripta in hoc Jubilæo, mentem suam ita exponit Pontifex in sua Encyclica *Inter præteritos*, §. 2, Bull. Tom. III. n. 21. Pro sacra communione accipere se dicit non sacramentalem tantummodo, sed sacramentalem simul et spiritualem.

Confessionem sacramentalem inter opera injuncta reponit, adeo ut necessaria prorsus sit, etiamsi peccato gravi quis careat.

Diem, intra quem Basiliacarum visitatio compleri debet, liberum est incipere, sive a vesperis diei præcedentis usque ad vespertina crepuscula sequentis diei, sive a media nocte ad medium noctem.

Qui iter Romanum suscepérunt, vel qui pervenerunt Romam, et subita impedimenti, vel mortis incursione opera injuncta

præstare non valuerant; confessione expiatæ, et sacra communione refecti Jubilæum lucrantur.

Facultates absolvendi à reservatis, et dispensandi, omnes se suspendisse declarat, sive quæ quarumdam indulgentiarum occasione conceduntur, sive quæ alia de causa collatæ sunt.

Regularium Confessiones excipere possunt Romæ Pœnitentiarii Basilicarum, licet alias obstant eorumdem Regularium Constitutiones, vel Privilegia à S. Sede approbata.

Minores Pœnitentiarii Romæ commutare possunt dispensando, non solùm vota nuda, sed et quæ confirmata sunt jumento.

Item absolvere possunt Sacerdotes reos censurarum, et dispansare in irregularitate contracta ob violationem censurarum tantummodo; quod et præstare possunt cum aliis etiam Clericis non Sacerdotibus.

Si quis est dispensatus à visitatione Basilicarum, non continuo est dispensatus ab aliis operibus injunctis, neque etiam à precibus, quæ à Basilicarum visitatione separari possunt. Nec sufficiunt ea opera injuncta, quæ quis ex alio titulo præstare alias tenetur, putâ, titulo justitiæ.

Confessarius neque in Jubilæo potest absolvere illum, qui secum fuit reus criminis in re venerea.

Concessis sibi facultatibus uti nequeunt Pœnitentiarii extra Basilicas, seu Ecclesias sibi assignatas, nec nisi in Actu Confessionis, neque cum iis, quibus sincera voluntas Jubilæi acquirendi deest. Quos tamen absolvunt, illis pœnitentiam sacramentalim imponere debent diversam ab operibus pro lucrando Jubilæo.

In censuris absolvendis præmitti, vel saltem promitti cum iuramento debet satisfactio parti læsæ. Læsa verò pars non est judex, sed ille, qui damnum passus est.

In constitutionibus Jubilæi alia opera præscribuntur Romanis, vel Urbis incolis; alia peregrinis. Priori nomine designantur illi, qui intra quintum ab Urbe lapidem habitant: sicut et incolæ Urbis dicuntur, qui Romanæ advenierunt animo ibi maiorem anni partem transigendi; sicut et intra eorum numerum comprehendendi vult Pontifex, qui alia, quam Jubilæi consequendi causa, Romanæ advenient. Cæteri omnes peregrini, aut exteri ad hunc effectum vocantur.

Censet Pontifex, valere communem opinionem Theologorum, quæ non obligat præmitti confessionem ad opera præscripta; sufficere enim ad lucrandum indulgentiam credit, si postremum opus fiat in gratia.

Si quis confiteatur, deinde ante completa opera recidat in lethale peccatum, non sufficere illi vult si conteratur, et sic contritus opera perficiat. Vult igitur, ut quamvis non teneatur præstitas visitationes repeteret, debeat iterare confessionem, idemque ab eo præstandum esse dicit, qui in priori confessione invincibiliter oblitus sit subjecere clavibus peccatum aliquod mortale.

Puberes qui de jure incapaces censentur communionis, dispensari permittit, commutatione facta in aliud opus.

Ad indulgentiam lucrandum non requiritur, ut per Portam sanctam quis ingrediatur et egrediatur. Si quis visitationes aliquas Basilicarum præmisit, dein per indultum, quod emitte solet intra spatum Anni sancti, quo visitationes ad minorem numerum rediguntur, potest computare visitationes præcedentes, et indulto uti; sicut etiam eadem indulgentia utendum cum illis, qui ante indultum, numerum totum implessent visitationum ab indulto dein emanato præscriptarum.

Mentem esse suam dicit, ut vocalis fiat oratio in Basilicis, nec sufficere si mente tantum oretur.

Si quis intra annum plures opera injuncta repetierit, acquirere denuo potest indulgentiam; sed alios favores et gratias, quibus prima vice factus est particeps, iterum consequi minimè potest, putâ iterum absolvî à reservatis, aut novorum votorum communicationem obtinere.

Quanquam concessa sit Pœnitentiarii minoribus et Confessariis, à Cardinali Vicario Romæ deputatis, facultas absolvendi à peccatis reservatis in Bulla *Cœnæ*, non ideo tamen ea facultate generali data est facultas absolvendi ab hæresi externa.

Declaravit insuper in sua Constitutione, quæ incipit *Convo-
catis*, Bull. Tom. III. n. 20. ib. §. 54, illum, qui ex intentione recipiendi Jubilæum, absolutionem à censuris et votorum commutationem obtinuit, si postea mutata intentione, Jubilæum non recipit, non ideo incurrit iterum censuram, et votis prioribus obstringi; sed inclinat in sententiam, ut reus habeatur peccati mortalis qui ita voluntatem suam mutat, censem enim, hic quemdam tacitum contractum celebrari, ut Confessarium ex sua parte illum participem reddat gratiarum Jubilæi, et ex parte altera pœnitens se obliget ad reliqua opera præstanda.

Præter Pœnitentiarios Basilicarum, et alios à Cardinali Vicario deputatos pro Anno sancto, sunt etiam Romæ alii Confessari ordinarii, ex quibus alii Regulares sunt; et ex Regularibus alii à suis Superioribus destinantur ad suos conregulares auscultandos in Confessione; alii verò Regulares à Cardinali Vicario pro excipiendis sæcularium Confessionibus approbantur. His postremo à Cardinali Vicario approbatis respectu suorum conregularium concessae sunt facultates, quæ dantur Confessariis sæculariis, adjecta insuper illis facultate dispensandi ab irregularitate ob violationem censurarum incursa, dummodo sit occulta; quæ tamen facultas non suppetit illis Regularibus, qui tantum à Superiore suo deputati sunt.

Qui verò à Cardinali Vicario consuetam facultatem habent audiendi Confessionem, nec sunt specialiter deputati pro anno sancto; illis eadem facultas quoad sæculares remanet, quam prius obtinebant, neque enim suspensi facultatum, quæ fit in anno Jubilæi, Confessarios Urbis Romæ comprehendit: quod habet locum etiam in Regularibus.

Hæc omnia Pontifex latè explicat, et exponit in sua Encyclica ad Pœnitentiarios et Confessarios Urbis *Inter proteritas*, Bull. Tom. III. n. 21. Ad hanc Encyclicam recurrentum edicit Pontifex in altera Encyclica *Celebrationem magni* pro extensione Jubilæi ad universum Orbem. Bull. Tom. III. n. 28.

In altera Bulla, quæ continetur in Bull. Tom. III. n. 24. conceditur infirmis utriusque sexus, Monialibus, Oblatis, Tertiariis in communitate viventibus, novitiis, et educandis in eisdem communitatibus degentibus; item anachoretis et eremitis, viventibus cum clausura et solitudine sub regime saltem Ordinariorum; item captivis et carceratis quocumque in carcere; denique infirmis tam secularibus, quam regularibus, senibus ultra septuagesimum annum, ut possint bis lucrari indulgentiam, dummodo Episcopi, et Superiores commutent illis opera injuncta. Insuper concedit Monialibus, etiam novitiis, ut possint pro prima vice duntaxat ad effectus Jubilæi consequendi eligere sibi Confessarios, seu Regulares, seu Presbyteros seculares ex approbatis ab Ordinariis ad audiendas Moniales. Anachoretis verò, Oblatis, Tertiariis, mulieribus etiam in Conservatoriis degentibus, captivis in carcere detentis, infirmitate ac senectute impeditis, omnibus etiam Regularibus facultas datur ad hunc effectum, ut possint sibi eligere in Confessarium, sive Presbyteros seculares sive regulares cujuscumque Ordinis ad Confessiones secularium audiendas approbatos; à quibus absolvı possunt à reservatis etiam Apostolicæ Sedi, et in Bulla *Cænæ*. Vult tamen, ut in carcere detentis, quorum criminales cause nondum conclusæ sunt, moneantur de obligatione, qua tenentur, Judicibus secularibus juridice interrogantibus veritatem aperire.

Vult etiam, ut Confessarii illi à Monialibus, Oblatis, aliisque puellis supradictis electi, possint dispensare in votis à Monialibus emissis post professionem, quorum observantia cum professione religiosa componi potest. Quoad verò novitias educandas, sicut et quoad tertiarias, et in conservatoriis degentes, concedit, ut possint Confessarii dispensare quoad vota, etiam jurata, exceptis Apostolicæ Sedi reservatis.

Alia etiam Bulla, quæ incipit *Pastoris æterni*, Bull. Tom. III. n. 24. concedit apostatis et fugitivis cujuscumque Ordinis, qui citra montes intra quatuor, et ultra montes intra octo menses à publicatione (publicata est die 19 Januarii 1750.) ejusdem Bullæ redierint ad suam Religionem, remissionem omnium pœnarum propter apostasiam incur sarum et infligendarum, et insuper imputatam, dummodo coram Superiore suo culpam deprecentur, et ab eo absolutionem obtineant.

Jubilæi extensio per universum Orbem ita facta est. Intra sex menses à publicatione Bullæ suæ incipientis *Benedictus Deus*, Bull. Tom. III. n. 17, à publicatione, inquam, in qualibet Ecclesia facienda concedit Pontifex Jubilæum instar Romani, quod obtineri etiam ab iis possit, qui anno præcedenti jam Romæ illud lucrati fuerant.

Deputandam verò edicit ab Ordinariis locorum Ecclesiam Cathedram, seu majorem ejusdem civitatis cum aliis tribus ejusdem civitatis, seu loci, sive suburbiorum, quas teneantur fideles semel saltē in die per quindecim dies continuos, vel interpolatos visitare, die incepta à primis vesperris diei præcedentis usque ad vespertinum crepusculum diei sequentis, ubi orent modo consueto.

Navigantes, et iter agentes, etsi redierint elapsō Jubilæi termino ad sua domicilia, seu alio diverterint ad certam stationem, si visitaverint assignatis vicibus Ecclesiam Cathedram, vel majorem, et confessionem ac sacram communionem exceperint, eamdem indulgentiam consequantur.

Concedit etiam impeditis, ut pro visitationibus alia opera præstanda designentur à Superioribus suis per se, vel per prudentes Confessarios. Communionem etiam Sacramentalem permittit commutari cum pueris nondum admissis ad communionem.

Cum Communitatibus verò tam Regularium, quam secularium, Capitulis, Congregationibus, Sodalitatibus, Universitatibus, Collegiis processionaliter visitantibus Ecclesiam, visitationum hujusmodi numerum restringi permittit.

Quoad Moniales et novitias, concedit, ut eligere sibi possint ad hunc effectum Confessarium quemcumque ex approbatis ad Moniales ab Ordinario actuali loci.

Quoad cæteros omnes etiam Regulares, concedit, ut possint sibi eligere quemcumque Confessarium tam regularem quam secularem ab actuali Ordinario loci approbatum, à quo absolvı possint in foro conscientiae ab omnibus censuris à jure, vel ab homine latiss, etiam Apostolicæ Sedi reservatis, etiam in Bulla *Cænæ*, et commutari eorum vota etiam jurata, et Apostolicæ Sedi reservata, excepto voto Castitatis et Religionis, et iis, quibus jus tertio acquisitum est, et dispensare quoad irregularitatem, eam solummodo, quæ contracta est ob censurarum violationem. Reservat verò de more absolutionem complicitis in re venerea. Ac tandem declarat eum, qui prædictis facultatibus compos voti factus fuerit, si dein mutet voluntatem lucrandi Jubilæum, non ideo incidere in priores censuras, seu votis astringi, quanquam à peccati reatu vix immunem censeri posse judicat. Tandem eos, qui morte præventi visitationum numerum completere nequierint, confessos et sacra Communione refectos indulgentia eadem donat.

Absolutio ab hæresi, etiamsi expressè non reservetur in Bulla Jubilæi, adhuc tamen non censetur permitta, etiamsi Bulla absolutionem à criminibus in Bulla *Cænæ*, expressis in genere permittat, ut decrevit sacra Congregatio S. Officii die 23 martii 1656. sub Alexandre VII. Institut. Eccles. 48. num. 15.

In Jubilæo Confessarii ab Ordinario alterius loci approbati nullam habent facultatem absolvendi. Sicut nec habent illi, qui ab Ordinario loci semel quidem illam obtinuerunt; sed modò cessavit. Ita ex pluribus Decr. Sacr. Cong. Instit. Eccles. 84. n. 27. Ubi tamen ex sensu ejusdem Congregationis additur, fideles

sic bona fide ab ejusmodi Confessariis absolutos non esse inquietandos. *ibid.* n. 27.

JUDÆI.

Si Judæus conjugatus ad fidem venerit, uxore in infidelitate perseverante, non potest illi libellum repudii mittere, etiam extra Judæorum domicilium, et coram Notario, testibusque Christianis. Sanctioni huic contravenientes si fortè repudium confecerint intra Judæorum domicilium, et ritibus superstitionis adhibitis, subjacent eisdem poenitentiis ac Judaizantes, mitioribus tamen puniendus est qui id confecerit extra Judæorum domicilium. Puniuntur poena pecuniaria Notarii Christiani. Ita in Constitutione Apostolici ministerii, Bull. Tom. II. n. 38, ubi edicitur etiam, ne uxor Hebræa ad fidem conversa libellum repudii mittat viro in Judaismo perseveranti.

Christianis vetitum est sub excommunicatione cum Hebræis cohabitare, ex Cap. 5. de *Judaïs*. De Syn. Diœc. lib. 6. cap. 4. n. 2. sicut nec accepta mercede servitum illis assiduum impendere. *ib.*

Hebræi ad fidem conversi suis bonis privandi non sunt, nec à successione, et parentum hæreditate excludendi, ut ex Bulla Clementis XI. *Propaganda*. *ib.*

Descendentes à Judæis, nisi aliter cautum fuerit in beneficiorum fundatione, vel nisi aliter Summus Pontifex statuerit, arceri non possunt etiam ex Constitutionibus privataram Ecclesiistarum, à consecutione beneficiorum, ut ex Cap. *Eam te*, de rescriptis. Idem pariter dicendum de illis, qui ex infidelibus descendunt. De Synod. Diœc. lib. 12. cap. 1. n. 4 et 5. Idem etiam dicendum de ordinibus sacris *ib.* n. 5.

JUDICES SYNODALES.

Synodales Judices, quibus à Romana Curia committuntur iudicandæ causæ in partibus à Curia remotis, designari debent personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ, que sive Personatum, sive Canonicatum in aliqua Cathedrali ecclesia obtineant. Hi verò designandi sunt ab Episcopis in Synodus; et si aliqui ante novarum Synodorum celebrationem obierint, substitui alii possunt etiam extra Synodum ab Episcopo cum consensu Capituli usque ad novam Synodum perseveraturi. Designatorum verò sive in Synodis sive extra nomina Secretario supplicum Libellorum Pontificis deferantur. Designantur verò saltem quatuor in quacumque Diœcesi, vel plures si amplitudo ejusdem postulet. Const. *Quamvis paternæ*, Bull. Tom. I. Const. 28.

JURISDICTIO.

Inferior Prælatus ad hoc, ut territorium separatum, et jurisdictionem ordinariam, et quasi Episcopalem in Clerum et populum obtineat, cum ipsius Episcopi exclusione, non juvatur per-

quadragenariam præscriptionem cum titulo colorato, sed requiritur clarum et subsistens Apostolicum privilegium, aut consuetudo immemorabilis rite probata, per quam privilegium illud de jure valeat præsumi, quæ fuit olim decisio S. Congreg. Conc. die 7 Januarii 1721, deinceps approbata à Clemente XI die 14 Januarii, et confirmata à Benedict. XIV in suo Bull. Tom. II. Const. 33. Tunc autem dicetur consuetudo rite inducta, dum in aliquo loco ab immemorabili tempore inferior Prælatus omnem omnino jurisdictionalium actuum speciem ita solus exhibuerit, ut Episcopus, in cuius Diœcesi locus situs est, toto eo tempore nullam in his partem habuerit, nec in iis se unquam miscuerit. De Syn. Diœc. lib. 13. cap. 8. n. 18 et 21.

Episcopi, licet habeant Capitula quantumcumque exempta, possunt per seipso sine adjunctis de Capitulo visitare Ecclesiam, Canonicos et Beneficiatos, ut decisum à S. Congregatione Concilii in quadam causa Zamorensi, quamvis non possint committere hoc munus alteri. De Synod. Diœc. I. 13. c. 9. n. 6.

Si tamen extra visitationem velint contra Canonicum procedere, tenentur duos ex Capitulo Canonicos adjunctos habere, à Capitulo anno quolibet ineunte designandos, qui tamen duo Canonicci constituant unum tantummodo suffragium; et si ambo convenient in sententiam Episcopo contrariam, tunc ad tertii electionem procedendum est, juxta formulam à Trid. Sess. 25. c. 6. de Ref. præscriptam. Ita ex pluribus Decretis S. Congregationis Concilii, et ex collatione duorum locorum Tridentini, altero in Sess. 6. c. 4, altero in Sess. 25. c. 6. De Synod. Diœc. lib. 13. c. 9. n. 7 et seq.

LEGITIMATIO.

Per sequens Matrimonium non legitimari prolem, quando copula habita est inter impeditos, et proles nata est eodem impedimento perseverante, communis est sententia. Si verò constet, prolem natam esse sublatu impedimento, dubitetur verò num concepta sit eodem impedimento perseverante, tunc in favorem prolis judicium ferendum est. Epistola ad Archiepiscopum Hispaniolæ, Bull. Tom. I. n. 113. *Redditæ nobis*.

LEX ECCLESIASTICA.

Lege Episcopali vel Synodali non tenentur illi qui in Diœcesi quidem degunt, sed extra Diœcesim abeunt mox reddituri, si interim extra fines Diœceseos aliquid agant contra illam legem, quia lex per se et immediatè territorium respicit. Verum si quis è Diœcesi se absentet animo declinandi synodale statutum, fraudem illi patrocinium præstare non est æquum; quare tunc peccat contra eamdem legem. Ita Clemens X in Constit. *Superna* edixit, pœnitentes recedentes à territorio in fraudem non esse absolvendos à reservatis sui territorii. De Syn. Diœc. Lib. 13. Cap. 4. n. 9 et 10.

Lex ab Episcopo lata extra Synodum, auditio tamen consilio Capituli longè probabilius perseverat etiam post obitum ejusdem Episcopi, neque enim habet quid diversum à lege in Synodo lata, quam etiam defuncto Episcopo perseverare satis constat. De Syn. Diœc. l. 13. c. 5. n. 1.

Lex Synodalis si non acceptetur à populo, quamvis peccent non acceptantes, tamen si id sciat Superior post paucos actus ab eo neglectos, et non punitos, ligare desinit ex quadam ejus convenientia. De Syn. Diœc. Lib. 13. Cap. 5. n. 3. Si verò id nesciat Episcopus, tunc decennium sufficere censemur. Hoc enim sufficit, ut consuetudo longi temporis dicatur. ib. Lib. 13. Cap. 5. n. 3.

Si verò jam acceptata sit, præscriptio contra illam inducitur per decennium: neque enim agitur de præscriptione, qua aliud jus proprietatis ab Ecclesia auferatur, quæ præscriptio annos quadraginta exigit. Requiritur tamen, ut à majori communis parte liberè sit inducta, continuis actibus frequentata, animo legem tollendi, et adsit consensus legislatoris juridicus saltem, et legalis, qualē scilicet leges requirunt. De Synod. Diœces. lib. 13. cap. 5. n. 5.

Lex Synodi Diœcesanæ obligans totam Provinciam, si obtinerit confirmationem à Sede Apostolica in formâ communis, ut plerumque fit, quæque his verbis concipi solet: « Si justè, canonice ac providè facta sunt, et dummodo sacris Canonibus, » Concili Tridentini Decretis, et Constitutionibus Apostolicis, » non adversentur: » tunc utique abrogari ab Episcopo potest, cum maneat lex ejusdem tantummodo. Si verò confirmatio fiat in forma specifica cum causæ cognitione, singulis statutis expensis, et in confirmatione addatur *ex motu proprio, atque ex certa scientia*, tunc utique fit lex Pontificis, in qua Episcopus dispensare non potest. De Synod. Diœces. lib. 13. cap. 5. num. 11.

MATRES.

An mater teneatur lactare proprium filium sub gravi culpa? Theologi quidam affirmarunt, cum onus istud impositum ipsis à natura animadverant, nec ulla sint bruta quæ natis suis id non praestent; alii tamen melius culpam ea in re levem agnoscunt. Occurrere tamen plures legitimas causas eximendi ab hoc onere matres ultro fatendum. De Syn. Diœces. lib. 11. cap. 7. n. 10 et 11.

MATRIMONIUM.

Parochus per se assistere Matrimonio tenetur, nisi legitima, gravissimaque de causa impeditus. In Encyclica ad Episcopos Poloniæ *Nimiam licentiam*, Bull. Tom. I. n. 85.

Abstinendum Pontifex ea censem quæstione inter Theologos agitata, num Parochus sit hujus Sacramenti Minister, seu potius ipsi contrahentes simul materia, forma, et ministri hujus

Sacramenti habeantur. Utriusque sententiæ fundamenta latè exposita videnda sunt in Synodo Diœcesana libro 8. capite 13. n. 1. et seq. quanquam non obscurè inclinare visus est in sententiam, quæ contractus, et Sacramenti totum quidquid est contrahentibus vindicat. Merito tamen reprehendendi sunt illi, qui à contracturis Matrimonium non exigunt scientiam doctrinæ Christianæ, saltem eorum, quæ ad salutem necessaria sunt. Mandavit enim Clemens XI, et ipse etiam Benedictus XIV. in quadam Encyclica, quæ est in ejus Bulario Tom. I. num. 42, ut Parochus ab initio Matrimonium exquirat interrogando, quæ ad salutem necessaria sunt, et si deprehenderit ignorasse, Matrimonio jungendi non sunt. Monet insuper cum Giribaldo, illos, qui præcipua fidei mysteria sciunt, ea verò, quæ sunt de necessitate præcepti rudi solùm modo tenent, illos quidem posse aliquando retineri à Matrimonio celebrando, atque interim Parochus illos diligenter doceat, et si deprehenderit rudiores esse ingenio, et exilis memorie, ut doctiores effici non valeant, teneatur tandem conjungere. De Syn. Diœc. lib. 8. cap. 14. num. 1 et seqq.

« Matrimonium coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus » celebrari debet; quæ verba sunt Tridentini de Ref. Matrim. Sess. 24. Cap. 1. Reprehendendam vero censem Pontifex Episcoporum quorundam oscitantiam, qui in synodis suis edixerunt, celebrandum esse *coram legitimo ministro*, ex quo ansa data est Theologis nonnullis opinandi, sententiamque suam ex eorum mente, ut hi quidem arbitrantur, firmandi, Parochum esse legitimum Sacramenti Matrimonii ministrum.

Si Episcopus generatim interdicat Parocho, ne Matrimoniis assistet, adhuc tamen Matrimonium valere definit. Sacr. Congr. Conc. et firmat Pontifex in Tr. De Syn. Diœc. lib. 12. cap. 5. n. 2.

Si verò interdictum istud venerit à Pontifice cum Decreto irritante, tunc utique non valet conjugium, cum Pontifex jure suo possit impedimenta constituere. Nisi tamen adsit huic interdicto Decretem irritans, matrimonium valet; cum impedimentum illud impediens, non irritans censendum sit. ibid. num. 3.

Parochus, coram quo celebrari potest Matrimonium, est Parochus domicili, non originis, ut ex consensu auctorum, et sensu S. Congreg. constat. Instit. Eccles. 33. n. 6. Quare si quis habeat duo domicilia in duplice Parœcia, in alterutra Matrimonio jungi potest: attamen ad habendum duplex domicilium requiritur, ut in utraque æqualem moraliter habitationem habeat. Instit. Eccles. 33. n. 6. Parochus ruralis, quò quis pergit ad rusticandum, non est aptus Matrimonio illius, qui ibi moratur causa recreationis, et ad rusticana negotia; ita enim perpetuo censuit S. Congreg. ib. n. 7.

Nullum est Matrimonium ejus, qui è loco propriæ habitatio-